

Ομάδα Διάφορων Δραστηριοτήτων

Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

Διάσκεψη της Ομάδας Διάφορων Δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής – Ζάππειο Μέγαρο, Αθήνα, Ελλάδα – 20 Μαρτίου 2014

***Από τη λιτότητα στην ανάπτυξη και την ανάκαμψη:
Αντιμετώπιση των κοινωνικοοικονομικών συνεπειών της κρίσης στην Ελλάδα***

ΚΥΡΙΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από τη λιτότητα προς μια νέα Ελλάδα στην Ευρώπη του αύριο

- Αποτίνεται φόρος τιμής στους Έλληνες πολίτες για την αντοχή που έδειξαν και τις θυσίες που έκαναν στη διάρκεια της κρίσης, η οποία είχε **ολέθριο αντίκτυπο στον κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό ιστό της χώρας**, και οδήγησε σε πολλαπλές, αλληλένδετες κρίσεις (οικονομικού, χρηματοπιστωτικού, κοινωνικού, περιβαλλοντικού, ενεργειακού και δημογραφικού χαρακτήρα), καθώς και σε φαινόμενα φτώχειας·
- επισημαίνεται ότι τα αίτια της τρέχουσας κρίσης είναι σύνθετα, όπως υπερβολικές δημόσιες δαπάνες, ανεύθυνη συμπεριφορά εκ μέρους των τραπεζών, ένα μη ρυθμιζόμενο και διασυνδεδεμένο χρηματοπιστωτικό σύστημα, αποβιομηχανοποίηση, η απώλεια της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας, διαρθρωτικές αδυναμίες στην αγορά εργασίας και στο φορολογικό σύστημα κλπ·
- υπογραμμίζεται ότι **η ειρήνη, η δημοκρατία και η ελευθερία** στην Ανατολή και τη Δύση της Ευρώπης είναι θεμελιώδους σημασίας για τη βιώσιμη ανάπτυξη της ηπείρου·
- αναγνωρίζεται ότι **διεπράχθησαν λάθη** σε σχέση με τα δημόσια οικονομικά της Ελλάδας, ότι η αρχιτεκτονική του ενιαίου ευρωπαϊκού νομίσματος έχει τρωτά σημεία, και ότι τα προγράμματα λιτότητας είχαν αρνητικό αντίκτυπο στην ελληνική ύφεση (πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα)·
- καταδικάζονται ιδιαίτερα οι αυξανόμενες εισοδηματικές και κοινωνικές ανισότητες στην Ελλάδα και στις άλλες χώρες που επλήγησαν από τη λιτότητα, και **ζητείται επείγοντως η λήψη μέτρων για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της φτώχειας**·
- υπογραμμίζεται ότι η μείωση των επιπέδων κατανάλωσης είχε ως αποτέλεσμα μεγάλες μερίδες του ελληνικού πληθυσμού να οδηγηθούν σε οικονομική δυσπραγία, υπερχρέωση και κοινωνικοοικονομικό αποκλεισμό·
- καλούνται οι ελληνικές αρχές να αναγνωρίσουν πλήρως και **να υποστηρίξουν τις νέες πρωτοβουλίες της κοινωνίας των πολιτών** που κάνουν την εμφάνισή τους την επαύριο της κρίσης· αυτού του είδους οι πρωτοβουλίες **δίνουν τις απαραίτητες λύσεις και προτείνουν καινοτομίες** καθοριστικής σημασίας για την αναδιαμόρφωση του ιστού και του κοινωνικού κεφαλαίου της ελληνικής κοινωνίας·
- αξίζουν συγχαρητήρια στην Ελλάδα για το πρωτογενές δημοσιονομικό πλεόνασμα και τις μειώσεις του ελλείμματος που επέτυχε εντός του 2013, απτά βήματα προς μια ανάκαμψη στην Ελλάδα, και καλούνται όλοι οι αρμόδιοι φορείς να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους·
- ενθαρρύνονται οι δημόσιες αρχές και η κοινωνία των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων, **να επιδιώξουν τον στόχο της βιώσιμης ανάπτυξης** με αποφασιστικότητα, επιχειρηματικό πνεύμα και αισιοδοξία·
- επισημαίνεται ότι, παρά τα πρόσφατα φαινόμενα αβέβαιης βελτίωσης της οικονομικής κατάστασης στην Ευρώπη, οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν σήμερα οι ευρωπαϊκές κοινωνίες

είναι πολλαπλές και η ΕΕ βρίσκεται σε μια **κρίσιμη ιστορική καμπή** που απαιτεί βασικές διαρθρωτικές αλλαγές·

- τονίζεται ότι θα πρέπει να ενισχυθεί η **πολιτική νομιμοποίηση, η αξιοπιστία και η δημοκρατική λογοδοσία** της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έτσι ώστε να αναχαιτισθεί η συνεχής αποδυνάμωση του λαϊκού της ερείσματος·
- υπογραμμίζεται ότι, για να μπορέσει η Ευρώπη να εκπληρώσει τις μελλοντικές φιλοδοξίες της και να αναπτύξει το δυναμικό της, θα χρειαστεί να επενδύσει περισσότερο σε **μια ενωμένη Ευρώπη με κοινωνική και πολιτική συνοχή**, που ενισχύεται μέσα από την αμοιβαιότητα και που είναι ισχυρότερη από ό,τι το σύνολο των μεμονωμένων μερών της.

Προώθηση της ανάπτυξης μέσω της απασχόλησης, της ανταγωνιστικότητας και της επιχειρηματικότητας

- επιδοκιμάζονται οι προσπάθειες των ελληνικών αρχών για την **καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και της φορολογικής απάτης**, την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας, τον περιορισμό των εμποδίων που τίθενται στην ανάπτυξη επιχειρήσεων και την απλοποίηση των διαδικασιών εξαγωγής. Οι προσπάθειες αυτές πρέπει να συνεχιστούν και να ενταθούν·
- καταδικάζονται τα **υψηλά επίπεδα ανεργίας** στην Ελλάδα, ιδιαίτερα δε η ανεργία των νέων, και τονίζεται ότι άμεσοι πρωταρχικοί στόχοι θα πρέπει να είναι η δημιουργία θέσεων εργασίας, η ενίσχυση της πραγματικής οικονομίας, η αύξηση της ανταγωνιστικότητας και η μείωση της φτώχειας·
- καλούνται οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις της Ευρώπης, η κοινωνική οικονομία, η 'πράσινη' οικονομία και τα ελεύθερα επαγγέλματα να αναλάβουν **πρωταγωνιστικό ρόλο** στη διαδικασία αυτή, τα δε διαρθρωτικά και κοινωνικά ταμεία της ΕΕ να αποβούν μοχλοί προώθησης της ανάκαμψης στην Ελλάδα·
- τονίζεται ότι ο σεβασμός των **δικαιωμάτων των καταναλωτών** θα πρέπει να θεωρείται ότι ευνοεί την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και όχι ότι την υπονομεύει τα δικαιώματα των καταναλωτών πρέπει να γίνονται πάντοτε σεβαστά, ιδιαίτερα δε κατά τη διάρκεια περιόδων κρίσης·
- απευθύνεται έκκληση στην Ελληνική Προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ να ηγηθεί **πρωτοβουλιών για την προώθηση της ανάπτυξης**, π.χ. ενίσχυση των προσπαθειών ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς και διευκόλυνση των διεθνών εμπορικών συναλλαγών της ΕΕ, προσαρμογή στα νέα δεδομένα και εφαρμογή μιας αναθεωρημένης Στρατηγικής «Ευρώπη 2020», και εφαρμογή του «Συμφώνου για την ανάπτυξη και την απασχόληση»·
- αναγνωρίζεται ότι πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην επίτευξη προόδου στους τομείς της διευκόλυνσης «Συνδέοντας την Ευρώπη», της ψηφιακής αγοράς (υλοποίηση έως το 2015), της δέσμης μέτρων για τις τηλεπικοινωνίες, της επανεκβιομηχάνισης της Ευρώπης, της καινοτομίας, της έρευνας και ανάπτυξης·
- υπογραμμίζεται η ανάγκη εγκαθίδρυσης, το ταχύτερο, μιας **τραπεζικής ένωσης** και έναρξης της εποπτείας, εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), όλων των ευρωπαϊκών τραπεζών, συμπεριλαμβανομένων των περιφερειακών τραπεζών, το φθινόπωρο του 2014 επιβάλλεται, συνεπώς, η θέσπιση, το ταχύτερο, του Ενιαίου Μηχανισμού Εξυγίανσης·
- τονίζεται η ανάγκη για τη **στήριξη της πραγματικής οικονομίας** έναντι της εικονικής οικονομίας, προκειμένου να διασφαλιστεί η βιώσιμη ανάπτυξη·
- επιβεβαιώνεται ότι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών επιχειρήσεων, αποτελούν τη «ραχοκοκαλιά» της ευρωπαϊκής οικονομίας και της αγοράς εργασίας· τονίζεται ότι επείγει να εξασφαλιστούν **κανονικές δανειακές ροές για την οικονομία**, ώστε να είναι σε θέση να χρηματοδοτεί τόσο τις υπάρχουσες όσο και νέες δραστηριότητες, ιδιαίτερα αυτές των μικρομεσαίων επιχειρήσεων·
- επιδοκιμάζεται συνεπώς, εκ μέρους των συνέδρων, η πρόταση της ΕΕ να προωθηθεί μια **πρωτοβουλία υπέρ των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ)**, η οποία θα συγχρηματοδοτηθεί

από τα διαρθρωτικά ταμεία και θα παρέχει μια εναλλακτική χρηματοδότηση στις ΜΜΕ· οι σύνεδροι ζητούν, επίσης, την επανακεφαλαιοποίηση, το ταχύτερο, του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων, ώστε να είναι σε θέση να παρέχει αναπτυξιακά κεφαλαία σε ευρωπαϊκές ΜΜΕ·

- ζητείται η **αναβάθμιση της επαγγελματικής και τεχνικής κατάρτισης** στην Ελλάδα, προκειμένου να αυξηθούν τα επίπεδα απασχόλησης· επιπλέον, απαιτείται η ανάπτυξη στενότερων δεσμών μεταξύ επιχειρήσεων και σχολείων, προκειμένου να αποφευχθούν η διαρροή εγκεφάλων και οι αναντιστοιχίες δεξιοτήτων·
- καλούνται τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν ταχέως και ορθά τη σύσταση του Συμβουλίου για την επικύρωση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης, προκειμένου να αναδεικνύονται οι δεξιότητες που αποκτώνται έξω από το επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα·
- υποστηρίζεται ότι πρέπει να διατεθούν περαιτέρω ευρωπαϊκά και εθνικά κονδύλια στο **Σύστημα Εγγυήσεων για τη Νεολαία** το σύστημα θα πρέπει να επεκταθεί στους νέους έως 30 ετών, καθώς και σε περιοχές όπου η ανεργία των νέων είναι χαμηλότερη του απαιτούμενου, σήμερα, ποσοστού του 25%· εξάλλου, τόσο στο σχολείο όσο και στις υπηρεσίες απασχόλησης, θα πρέπει να παρέχονται εξατομικευμένες υπηρεσίες επαγγελματικού προσανατολισμού και συμβουλευτικής·

Υποστήριξη μιας Ελλάδας και μιας Ευρώπης καινοτομίας και αισιοδοξίας

- Επαινούνται οι προσπάθειες που καταβάλλουν τόσο μεμονωμένα άτομα όσο και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών για την **αποκατάσταση της εμπιστοσύνης, την ενστάλαξη αισιοδοξίας και την ανάπτυξη φιλοδοξίας στην αγορά εργασίας**, π.χ. μέσω πρωτοβουλιών κοινωνικής επιχειρηματικότητας, καθώς και μέσω της κοινωνικής και της 'πράσινης' οικονομίας·
- τονίζεται ότι οι συγκεκριμένες πρωτοβουλίες ανταποκρίνονται στις τοπικές ανάγκες, συμβάλλουν στην κοινωνική συνοχή και στην ανάπτυξη ικανότητας, και καταλήγουν σε **καινοτόμες και ισότιμες ευκαιρίες απασχόλησης για όλους ανεξαιρέτως**·
- συνιστάται, συνεπώς, η στήριξη **στις κοινωνικές επιχειρήσεις και στην 'πράσινη' οικονομία** να ενσωματωθεί σε όλες τις πολιτικές της ΕΕ, π.χ. στην πολιτική για τις επιχειρήσεις, στα διαρθρωτικά ταμεία, στο αναπτυξιακό πρόγραμμα για τη μετά το 2015 περίοδο, στα προγράμματα για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και στα προγράμματα προώθησης της καινοτομίας, όπως το «Ορίζων 2020»·
- επιδοκιμάζεται η προτεραιότητα που η Ελληνική Προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ δίδει στη διαμόρφωση μιας **ουσιαστικής πολιτικής για τη θάλασσα** που θα καλύπτει, μεταξύ άλλων, την ασφάλεια των θαλάσσιων συνόρων, τις θαλάσσιες οικονομικές δραστηριότητες, την ενέργεια, την αλιεία, τον τουρισμό, την προστασία του υποθαλάσσιου αρχαιολογικού πλούτου και τις θαλάσσιες ζώνες·
- επισημαίνεται ότι ο **τουρισμός** μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο ως **μοχλός ανάπτυξης και απασχόλησης**, χάρη στην αξιοποίηση της ιστορικής, πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς της Ευρώπης· εξάλλου, για να καταστεί δυνατή η πλήρης ανάπτυξη του δυναμικού του τουρισμού, θα πρέπει ο εν λόγω τομέας να ενσωματωθεί καλύτερα στις αντίστοιχες ευρωπαϊκές πολιτικές, π.χ. στην πολιτική μεταφορών και υποδομών, την πολιτική αγροτικής ανάπτυξης, την κοινωνική πολιτική, την περιφερειακή πολιτική, την πολιτική για τη θάλασσα, την πολιτική για το περιβάλλον κλπ.

Προτεραιότητα σε μια κοινωνική, δημοκρατική και νομιμοποιημένη Ευρώπη, προσιτή σε όλους τους πολίτες

- υπενθυμίζεται ότι η Δημοκρατία βασίζεται στις **αρχές της νομιμότητας, της λογοδοσίας, της συμμετοχής και της ενεργού άσκησης της ιδιότητας του πολίτη**·

- υποστηρίζεται, συνεπώς, η πρωτοβουλία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου να υποχρεούται η **Τρόικα να λογοδοτεί** ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προβαίνει σε αξιολόγηση του κοινωνικοοικονομικού αντίκτυπου των προγραμμάτων λιτότητας·
- υπογραμμίζεται ότι η **επόμενη πενταετή θητεία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου** πρέπει να συμπεριλαμβάνει την ανανέωση, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την ανάκτηση, την ένταξη, την αλληλεγγύη και τη δημοκρατία, η οποία θα περιλαμβάνει πλήρως τους ευρωπαίους πολίτες·
- υπογραμμίζεται ότι το 2014 κύριος στόχος της ΕΕ θα πρέπει να είναι η **οικοδόμηση ή η αποκατάσταση της εμπιστοσύνης** μεταξύ πολιτών και πολιτικών ιδιωνόντων, μεταξύ κρατών μελών και ΕΕ, και μεταξύ του οικονομικού, του κοινωνικού και του πολιτικού ιστού των κοινωνιών μας·
- επισημαίνεται ότι η εμπιστοσύνη θα αποκατασταθεί **όταν θα προκύψουν αποτελέσματα** που θα έχουν θετικό αντίκτυπο στην καθημερινότητα των πολιτών και όταν η Ευρώπη θα βελτιώσει την επικοινωνία της με τους πολίτες·
- τονίζεται, συνεπώς, ότι είναι αναγκαίο να δοθούν ολιστικές λύσεις στις πολλαπλές κρίσεις που πλήττουν την Ελλάδα, οι οποίες **θα εξισορροπούν τις οικονομικές και τις κοινωνικές διαστάσεις**: θα πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για τον περιορισμό των ανισοτήτων και του κοινωνικού αποκλεισμού, μεταξύ άλλων αυτών που συνδέονται με το φύλο και την αναπηρία·
- δίδεται έμφαση στην υποχρέωση των κρατών μελών να παρέχουν **ποιοτικές υπηρεσίες κοινής ωφελείας**, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης, που να είναι οικονομικά προσιτές και διαθέσιμες σε όλους, ανεξαρτήτως μέτρων λιτότητας·
- υπογραμμίζεται ότι η κοινωνική πολιτική μπορεί να προωθήσει την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα, ότι αποτελεί επένδυση στην μελλοντική ανάπτυξη και απασχόληση και όχι κόστος· κατά τη διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου θα πρέπει να μετράται καλύτερα η κοινωνική πρόοδος και να δίδεται **μεγαλύτερη βαρύτητα στις κοινωνικές επενδύσεις**·
- επισημαίνεται ότι η **εξασφάλιση της πρόσβασης αποτελεί ανθρώπινο δικαίωμα όλων των πολιτών**, μεταξύ άλλων και των ατόμων με αναπηρία· κατευθυντήρια αρχή της κοινωνικής Ευρώπης θα πρέπει να είναι η προώθηση κοινωνιών ανοικτών σε όλους·
- **ζητείται η χάραξη ενός νέου ευρωπαϊκού προγράμματος κοινωνικής δράσης**, το οποίο θα θέτει σαφείς και συγκεκριμένους στόχους, θα αναπροσαρμόζει τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και θα διερευνά το ενδεχόμενο καθιέρωσης ενός δικαιώματος ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος για τους Ευρωπαίους πολίτες, το ύψος του οποίου θα αποφασίζεται από τα επιμέρους κράτη μέλη·
- συνιστάται η πραγματοποίηση επενδύσεων σε οικονομικά βιώσιμα κοινωνικά σχέδια, μέσω της **υποστήριξης των νεοεμφανιζόμενων χρηματοπιστωτικών μέσων** –όπως τα ευρωπαϊκά ομόλογα κοινωνικών επενδύσεων που θα χρηματοδοτηθούν από μεμονωμένους πολίτες, επιχειρήσεις, συνδικαλιστικές οργανώσεις και την κοινωνία των πολιτών·
- εκφράζεται η ελπίδα ότι οι προσεχείς **ευρωπαϊκές εκλογές** θα κινήσουν, σε σημαντικό βαθμό, το ενδιαφέρον Ευρωπαίων πολιτών από ολόκληρο το πολιτικό φάσμα·
- καλούνται όλα τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα να προβάλουν στους πολίτες –ιδίως μάλιστα στους νέους Ευρωπαίους– την κοινή πολιτιστική κληρονομιά που μοιράζονται οι Ευρωπαίοι, τα οφέλη που έχει μια χώρα ως κράτος μέλος της ΕΕ, τις λύσεις που η ΕΕ έχει δώσει σε ευρωπαϊκό, εθνικό και τοπικό επίπεδο, και το κόστος που το ενδεχόμενο μη ολοκλήρωσης της Ευρώπης θα έχει για την ανάπτυξη, τη βιωσιμότητα και την ανταγωνιστικότητα.